

۱۹۰۸۵۹۷

به نام خداوند جان آفرین

کاروان رنگ‌ها، آهنگ‌ها

(گذری بر شناخت ادبیات کودک)

منوچهر علی‌پور

انتشارات واش

سرشناسه:	علی پور، منوچهر
عنوان و نام پدیدآور:	کاروان رنگ‌ها، آهنگ‌ها (گذری بر شناخت ادبیات کودک) / منوچهر علی پور.
مشخصات نشر:	تهران: نشر واش، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری:	۱۳۶ ص
شابک:	978-622-6024-17-4
وضعیت فهرست‌نویسی:	فبا
موضوع:	ادبیات کودکان و نوجوانان (فارسی) — ایران
موضوع:	ادبیات کودکان و نوجوانان (فارسی) — ایران —
ردیف و کتبی:	PIR/۲۴۴۵/ک ۸۹۹ ۱۳۹۷
رده بنیادی:	۰/۹۳۵۲۵۸
شماره کتابشناسی ملی:	۵۲۱۴۶۴۶

انتشارات واش

تهران، صندوق پستی: ۱۱۴-۱۷۱۸۵، تلفن: ۸۸۸۱۳۰ و ۹۱۲۶۱۱۱۵۱۲

کاروان رنگ‌ها آهنگ‌ها

(گذری بر شناخت ادبیات کودک)

مؤلف: منوچهر علی پور

طراح جلد مریم میرحسینی مطلق

لیتوگرافی صدف • چاپ‌خانه مهارت • صحافی مهرگان

نوبت چاپ نخست ۱۳۹۷ • شمارگان ۱۰۰۰ نسخه

قیمت ۱۴۰۰۰ تومان

شابک: 978-622-6024-17-4

حق چاپ: ۱۳۹۷، انتشارات واش

صفحه	عنوان
۷	پیشینه.....
۱۰	فصل اول: کلیات - ملاحظات نظری.....
۱۲	- تعریف ادبیات کودکان.....
۱۶	- مروری بر تاریخچه‌ی ادبیات کودکان در جهان.....
۲۲	- گذری بر پیشینه‌ی ادبیات کودکان در ایران.....
۳۸	- گذری در ادبیات نوین کودکان در ایران.....
۴۳	- ادبیات عامه و شفاهی و تناس آن در شکل‌پذیری ادبیات کودک.....
۵۲	- اهداف، ویژگی‌ها و ضرورت توجه به ادبیات کودک.....
۵۹	فصل دوم: انواع ادبیات کودکان.....
۶۳	الف) ادبیات منظوم کودکان.....
۶۳	۱. لالایی.....
۶۷	۲. مثل.....
۷۰	۳. منظومه.....
۷۷	۴. ترانه‌های عامیانه.....
۹۰	۵. شعر.....

صفحه	عنوان
۹۱	ب) ادبیات منشور کودکان
۹۱	۱. افسانه
۱۰۹	۲. داستان
۱۱۷	۳. حکایت
۱۱۹	۴. قصه
۱۲۳	۵. نمایش
۱۳۰	۶. نوشته های غیر داستانی
۱۳۵	۷. منابع و مآخذ

پیشینه

ادبیات فارسی این کهن مرز و بوم، با پیشینه‌ای بسیار غنی و ارزشمند بی‌گمان یکی از شگفت‌آورترین و پرافتخارترین گنجینه‌های فرهنگی و ادبی جهان است و تاریخ ادبیات جهان با آثار گرانسنگِ بزرگ شاعرانی همچون فردوسی، خیام، مولوی، سعدی و حافظ و... آبرو می‌گیرد. و اگر اثر ورجاوند را بی‌نام و نامی سرای بزرگ توس، فردوسی، و یا آثار ارجمند راز آشنای بلخ، سلطان‌روسی، نبود بی‌گمان نه تنها، ادبیات ایران زمین، برستیغ قلّه‌ی جهان‌شورش نمی‌دیده‌اید، حتی ادبیات جهان نیز کاستی‌هایی داشت.

اما ادبیات ایران زمین که چونان درخت کهنسال پر برگ و باری است که در ژرفای فرهنگ دیرسال این دیار ریشه دوانیده است، همین اندیشه‌های پاک و بی‌آلایش راد مردانی است که فرهنگ ساز بوده و راستوار و سترگ به گسترش فرهنگ ناب این بوم و بر پرداخته‌اند که پژوهش در این زمینه، به گمان من، امری پسندیده و حتی مقدّس است.

ولی ادبیات کودکان، که از دل ادبیات رسمی کشور سر برآورده است، به ظاهر دارای سابقه‌ی کهن نمی‌باشد؛ هر چند بسیاری از شاعرانِ صاحب

سبکِ پیشین "کودکانه"‌هایی سروده‌اند، اما هیچ‌گاه برای کودکان، به سخن سرایی دست نزدند و این گونه است که ادبیات کودکان به طور رسمی نمی‌تواند دارای سابقه‌ی درخشانی باشد.

ادبیات کودکان، امروزه بخش وسیعی از ادبیات جهان را تشکیل می‌دهد. شاعران و نویسندگان بزرگی، در این گیتی پهناور برای کودکان قلم فرسایی کرده و آثار پرنغزی را از خویشان به یادگار نهاده‌اند. اما هنوز آن گونه که بایست و شایسته‌اش می‌باشد، حقّش ادا نشده و پژوهش‌های علمی فراوانی در راستای شناسایی و با معرفّی آن صورت پذیرفته است.

به هر روی، از آن جهت که آشنایی با ادبیات کودکان در این روزگاران بسیار ارزشمند و در عین حال، ضروری می‌باشد، بنابراین تلاش کردم در این جستار گونه، به طور مختصر، نخست از دیدگاه برخی از صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به تعریف ادبیات کودکان بپردازم سپس با نگاهی گذرا به تاریخچه‌ی ادبیات کودکان در ایران و جهان، ادبیات بچّه‌ها را در ایران بررسی و آنگاه اهداف، ویژگی‌ها و ضرورت توجّه به آن را بیان کنم.

همین طور، انواع ادبیات کودکان از جمله مواردی است که در این کتاب به آن پرداخته‌ام بدین صورت که نخست ادبیات منظوم کودکان را دسته‌بندی کرده و با نگاهی اجمالی، لالایی، متل، منظومه، ترانه‌های عامیانه و شعر کودک را واریسی کرده‌ام و تلاش نمودم با ارائه‌ی نمونه‌هایی از آن‌ها، این

گونه‌های منظوم ادبیات کودکان را بهتر بشناسانم و پس از آن، به دسته‌بندی ادبیات منثور کودکان پرداختم و تلاش کردم با تعریف مختصری از گونه‌های ادبیات منثور کودکان به شناساندن آن بپردازم.

چشم آن دارم، اگر چه این کتاب، مقدمه‌یی است کوتاه در زمینه‌ی آشنایی با ادبیات کودکان، رهگشای تمامی مربیان و معلمان باشد که سعی هم‌ارزی‌شان بر آن است تا به گسترش و معرفی ادبیات کودک ایران زمین بپردازند و آن را به دیگران بیاموزانند.

ناگفته نماند در بن‌تستار کوتاه، راهنمایی‌های استادان بزرگوارم، دکتر قدمعلی سرّامی، شاعر، نویسنده و پژوهشگر پرمایه و پر تلاش امروز، همچنین دکتر سید یحیی یثربی، نویسنده و پژوهشگر گرانسنگ و نکته‌سنج این روزگار، چراغ راهم بوده که پیوسته، سپاسگزارشان خواهم بود.

منوچهر علی‌پور

پاییز ۷۷.